

KANSANHUOLTOMINISTERIÖ

Helsinki, 12. 9. 1946.

Kiertokirje N:o 334.

Kansanhuoltolautakunnille.

Perunan säännöstely.

Säännöstelyn soveltamisala.

Säännöstelyn alaista on ulkomailta tuodun perunan lisäksi kaikki se peruna, joka viljelijän on luovutusvelvollisuutensa täyttämiseksi viljelmältä luovutettava. Kansanhuoltoministeriö tulee myöhemmin ilmoittamaan mitkä määrät perunaa kunkin viljelijän on viljelmältään luovutettava. Niinikään tulee kansanhuoltoministeriö määrittämään ne vähennykset, jotka viljelijä on oikeutettu tekemään perunan varaamiseksi omalle ruokakunnalleen. Kansanhuoltoministeriöllä on kuitenkin valta antaa määryksiä myös muun kuin luovutusperunan käytöstä teollisuuteen ja eläinten rehuksi.

Viljelijä ja perunan luovutus.

Viljelijällä tarkoitetaan sitä, joka hallitsee viljelmää, jolta v. 1946 on korjattu tai korjataan perunasato.

Viljelijä saa luovuttaa luovutusvelvollisuuden alaista perunaa ainoastaan:

- 1) kansanhuoltoministeriön leimalla varustettua ostokuittia vastaan; sekä
- 2) sellaista ostolupaa vastaan, johon hänet on merkitty luovuttajaksi.

Varhaisperuna.

Ennen syyskuun 15 päivää tapahtunutta varhaisperunan luovutusta ei lueta luovutusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Perunan syöttäminen eläimille.

Eläimille saadaan syöttää vain sellaista perunaa joka läpäisee sellaisen seulan, minkä reiät ovat $2\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ cm:n suuruiset, tai joka pilaantumisen vuoksi ei kelpaa ihmisravinnoksi.

Tilitys.

Viljelijän on 14 päivän kuluessa kauden päättymisestä lukien toimitettava kansanhuoltolautakunnalle selvitys luovutustamastaan luovutusperunasta. Selvitykseen on liitettävä luovutettua perunamäärää vastaavat ostokuittien B-kappaleet sekä ostoluvat.

Jos viljelijä on tehnyt perunan viljelys-sopimuksen taikka hankintaliikkeen kanssa sellaisen myyntisopimuksen, jonka mukaan viljelijä säilyttää perunaa toimitettavaksi hankintaliikkeelle sopimuksessa määrättyä aikana hänen tulee ilmoittaa kansanhuoltolautakunnalle viljelyssopimuksesta ennen 15 päivää lokakuuta ja myyntisopimuksesta kahden viikon kuluessa sen kalenterikauden päättymisestä, jonka aikana sopimus on tehty. Ilmoituksessa on mainittava kenen kanssa ja milloin sopimus on tehty, sopimuksen käsittämä perunamäärä sekä sovittu luovutusaika.

Hankintajärjestelmä.

Luovutusperunan hankintatoimintaa koko maassa johtavat seuraavat keskusliikkeet: Keskusosuusliike Hankkija r.l., Karjakunta r.l., Osuuskunta Karjapohjola r.l., Kesko Oy., Keskusosuuskunta Labor r.l., Osuustukkukauppa r.l., Suomen Kalakauppiaitten Liitto r.y., Suomen Lihakauppiaitten Liitto r.y., Suomen Maanviljelijäin Kauppa Oy., Suomen Osuiskauppojen Keskuskunta r.l., Tukkukauppojen Oy., Tuottajain Liha-keskuskunta r.l. ja Valtion Viljavarasto. Näiden alaisina toimivat eri puolilla maata kansanhuoltoministeriön keskusliikkeen ehdotuksesta hyväksymät perunan hankintaliikkeet. Hankintaliikkeet, jollaisena keskusliikekin voi toimia, saavat ottaa osto-

asiamiehiä. Ostoasiamies on tilitysvelvollinen hankintaliikkeellensä, hankintaliike kansanhuoltolautakunnalle ja keskusliikkeellensä (Kh-lomakkeella J 240) ja keskusliike kaikkien alaistensa hankintaliikkeiden puolesta kansanhuoltoministeriölle (Kh-lomakeella N:o J 198). Jos hankintaliike on tehnyt viljelijän kanssa perunan varastomissopimuksen, on sen tilityksensä yhteydessä kuukausittain ilmoitettava kansanhuoltolautakunnalle ja keskusliikkeellensä ne sopimukset, joita vastaavia perunamääriä ei ole edellisen kuukauden loppuun mennessä kokonaan vastaanotettu. Ilmoituksessa on mainittava niiden viljelijäin nimet ja osoitteet, joiden kanssa varastomissopimus on tehty, toimittamatta oleva perunamäärä sekä sen sovittu vastaanottoaika.

Ostoasiamies.

Hankintaliikkeet ottavat itselleen ostoasiamiehiä. Hankintaliikkeen on ilmoitettava ostoasiamiehen nimi ja osoite keskusliikkeelle sekä sille kansanhuoltolautakunnalle, jonka alueella ostoasiamies tulee perunaa ostamaan, 3 päivän kuluessa ja keskusliikkeen kansanhuoltoministeriölle 7 päivän kuluessa siitä, kun ostokuittilomakkeita on annettu ostoasiamiehen käytettäväksi. Ostoasiamiehellä tulee olla keskusliikkeen antama todistus (Kh-lomake N:o E 177), jossa on mainittuna häntä koskevat henkilötiedot, minkä hankintaliikkeen ostoasiamiehenä hän toimii sekä hänelle määrätty toimialue. Ostoasiamies on oikeutettu toimimaan ainoastaan oman kuntansa (yhden kunnan) alueella ellei kansanhuoltoministeriö hankintaliikkeen anomuksesta myönnä hänelle oikeutta toimia myös naapurikunnan alueella.

Ostoasiamiehen on pidettävä keskusliikkeen hänelle antama todistus aina mukanaan ja vaadittaessa esitettävä se poliisitali kansanhuoltoviranomaiselle. Ostoasiamies saa toimia ainoastaan yhden hankintaliikkeen ostoasiamiehenä ja luovuttaa hankkimaansa perunaa vain sille.

Hankintaoikeuden peruuttaminen.

Hankintaoikeuden peruuttamisesta ovat voimassa samat määräykset kuin aikaisemminkin.

Ostokuitti.

Keskus- ja hankintaliike sekä ostoasiamies saa ostaa viljelijältä (tuottajalta) luovutusperunaa ainoastaan kansanhuoltoministeriön leimalla varustettua ostokuittia (Kh-lomake N:o J 191) vastaan.

Kansanhuoltoministeriö luovuttaa ostokuittilomakkeita vain edellä mainituille keskusliikkeille, jotka saavat antaa niitä ainoastaan alaisilleen hankintaliikkeille ja nämä taas ainoastaan ostoasiamiehilleen.

Ostoasiamies ei saa luovuttaa ostokuittilomakkeita edelleen. Ennen ostokuittilomakkeiden ostoasiamiehelle luovuttamista niihin on merkittävä hankintaliikkeen nimi.

Vastaanottaessaan perunaa ostoasiamies kirjoittaa ostokuitin, josta hän antaa B-kappaleen perunan luovuttajalle (viljelijälle); C- ja D-kappaleet hänen on lähetettävä 7 päivän kuluessa kunkin kuukauden päättymisestä lukien hankintaliikkeelle; E-kappale jää kantaan. Kun ostokuittivihko on tullut loppuun käytetyksi, hänen on palautettava vihon kanta siinä kiinni olevine E-kappaleinen hankintaliikkeelle. Käytetyistä ostokuiteista hankintaliikkeen on toimitettava C-kappaleet 14 päivän kuluessa kuukauden päättymisestä lukien kuukausitilityksensä (Kh-lomake N:o J 240) liitteinä kansanhuoltolautakunnalle; niinkään on hankintaliikkeen tilittävä kansanhuoltolautakunnalle keskusliikkeestä saamansa vastaanottokortit; D-kappale sen on toimitettava saman ajan kuluessa keskusliikkeelle, sille kuukausittain tehtävän tilityksen (Kh-lomake N:o J 240) liitteenä. E-kappaleet ostokuittivihon kantoineen on hankintaliikkeen lähetettävä keskusliikkeelle kuukauden kuluessa satovuoden päättymisestä lukien. Keskusliikkeen on säilytettävä sille toimitetut ostokuitit ja lähetysilmoitukset vähintään yksi vuosi. Sinä aikana, jolloin perunan kuljetuksista maksetaan kuljetusavustusta, on keskusliikkeen kuitenkin toimitettava niitten hankintaliikkeitten, jotka kuljetusavustusta anovat, ostokuittien D-kappaleet kansanhuoltoministeriölle. Kansanhuoltolautakunnan on toimitettava hankintaliikkeiden sille tilittämät ostokuittien C-kappaleet 14 päivän kuluessa niiden saapumisesta edelleen sille kansanhuoltolautakunnalle, jossa pidetään perunan luovuttajan (viljelijän) tarkkailutiliä. Kansanhuoltolautakunnan tulee tarkistaa, että kaikkien sille tulevien ostokuit-

tien C-kappaleissa olevat perunamäärät ovat samat kuin vastaavissa viljelijäin tilittämässä ostokuittien B-kappaleissakin sekä valvoo, että kaikki viljelijäin tilittämää ostokuittien B-kappaleita vastaavat C-kappaleet tulevat kansanhuoltolautakunnalle. Sellaista viljelijän tilittämää ostokuitin B-kappaletta, jonka vastaavaa C-kappaletta ei ole tullut kansanhuoltolautakunnalle, ei saada ottaa huomioon viljelijän perunan luovutuksena.

Luovutusperunan kauppa.

Hankintaliike saa hankkia luovutusperunaa ainoastaan:

1) kansanhuoltoministeriön leimalla varustettua ostokuitia vastaan viljelijältä; sekä

2) lähetysilmoituksen nojalla keskusliikkeeltä.

Hankintaliike saa luovuttaa luovutusperunaa ainoastaan:

1) lähetysilmoituksen nojalla omalle keskusliikkeelleen tämän antamaa vastaanottokuitia vastaan;

2) ostolupaa vastaan sen saajalle; sekä

3) lähetysilmoituksella keskusliikkeeltä saamaansa luovutusperunaa lähetysilmoituksella samassa kunnassa olevalle vähittäisliikkeelle.

Kansanhuoltolautakunnan on tarkistettava että hankintaliikkeiden tilittämät, lähetysilmoituksilla ja ostoluvilla luovutetut perunamäärät vastaavat niiden lähetysilmoituksilla vastaanottamia perunamääriä.

Tukkuliike saa hankkia luovutusperunaa ainoastaan lähetysilmoituksen nojalla keskusliikkeeltä sekä ostolupaa vastaan tukkuliikkeen omistajan hallitsemalta viljelmältä.

Tukkuliike saa luovuttaa luovutusperunaa ainoastaan lähetysilmoituksen nojalla samassa kunnassa olevalle vähittäisliikkeelle sekä ostolupaa vastaan sen saajalle.

Tukkuliikkeen on tehtävä tilityksensä kansanhuoltolautakunnalle kuukausittain 14 päivän kuluessa kuukauden päättymisestä. Tilityksen ohkeen on liitettävä lähetysilmoitukset saapuneista ja lähetetyistä perunaristä sekä saapuneet ostoluvat.

Vähittäisliike saa hankkia luovutusperunaa ainoastaan keskusliikkeeltä, samassa kunnassa olevalta tukku- tai hankintaliikkeeltä sekä ostolupaa vastaan vähittäisliikkeen omistajan hallitsemalta viljelmältä.

Vähittäisliike saa luovuttaa luovutusperunaa ainoastaan ostokortin kuponkeja tai sellaista ostolupaa vastaan, johon kauppaliike on merkitty luovuttajaksi.

Vähittäisliikkeen on tehtävä tilityksensä kansanhuoltolautakunnalle kuukausittain 14 päivän kuluessa kuukauden päättymisestä lukien. Tilityksen ohkeen on liitettävä liikkeelle kertyneet lähetysilmoitukset, ostoluvat ja ostokortin kupongit.

Eineskeittiö, majoitus- ja ravitsemisliike, laitos, koulukeittola, lastenseimi, päiväkot sekä *ulkomaille liikennettä välittävä alus* ja *jäänsärkiäalus* saa hankkia luovutusperunaa ainoastaan ostolupaa vastaan keskus-, hankinta-, tukku- tai vähittäisliikkeeltä sekä *eineskeittiö, majoitus- ja ravitsemisliike* sekä *laitos* ostolupaa vastaan myös saman liikkeen omistajan hallitsemalta viljelmältä.

Edellä mainitut liikkeet ja laitokset saavat tarjoilla tai muutoin luovuttaa perunaa ainoastaan ruoaksi valmistettuna.

Jakelu ostokortin kuponkeja vastaan.

Perunan hankkimiseen oikeuttavan ostokortin haltija saa hankkia luovutusperunaa ainoastaan:

1) kansanhuoltoministeriön erikseen määrämällä ostokortin kupongilla vähittäisliikkeeltä; ja

2) ostolupaa vastaan, mikäli se kansanhuoltoministeriön antamien määräysten mukaan on sallittua, vähittäisliikkeeltä tai ostolupaan merkityltä viljelijältä.

Ostoluvan antaminen.

Kansanhuoltolautakunta saa toistaiseksi ja kunnes kansanhuoltoministeriö toisin määrää, antaa luovutusperunan ostolupia ainoastaan seuraavissa tapauksissa:

1) tukkuliikkeelle luovutusperunan hankkimista varten saman liikkeen omistajan hallitsemalta viljelmältä;

2) vähittäisliikkeelle luovutusperunan hankkimista varten saman liikkeen omistajan hallitsemalta viljelmältä;

3) *eineskeittiölle* kuukausittain enintään kuukauden kulutusta vastaavalle määrälle kerrallaan kansanhuoltolautakunnan harkinnan mukaan luovutusperunan ostoa varten keskus-, hankinta-, tukku- tai vähittäisliikkeeltä tai k. o. liikkeen omistajan hallitsemalta viljelmältä;

4) majoitus- ja ravitsemisliikkeelle luovutusperunan ostoa varten keskus-, hankinta-, tukku- tai vähittäisliikkeeltä tai majoitus- ja ravitsemisliikkeen omistajan hallitsemalta viljelmältä kansanhuoltolautakunnan harkinnan mukaan enintään maaliskuun loppuun ottaen huomioon paikallisen perunatilanteen sekä liikkeen varastoimismahdollisuudet seuraaville määriille: julkisille majoitus- ja ravitsemisliikkeille 4 kg perunaa edelliseltä kuukaudesta tilitettyä viljatuotekiloa kohden, henkilökuntaruokaloille 5 kilolle ja työmaaruokaloille 10 kilolle perunaa jokaista ruokailevaa henkilöä ja kuukautta kohden;

5) laitokselle, jossa oleskelevilla ei ole ostokorttia, luovutusperunan hankkimista varten keskus-, hankinta-, tukku- tai vähittäisliikkeeltä tai laitoksen hallitsemalta viljelmältä jakeluannosta vastaavalle määrälle laitoksen ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärän mukaan enintään maaliskuun loppuun tarvittavaa kulutusta varten sekä sairaaloille ja parantoloille 10 kilolle 30 hoitopäivää kohden niinkään enintään maaliskuun loppuun;

6) ulkomaille liikennettä välittävälle alukselle ja jäänsärkijäalukselle kuukauden jakeluannosta, tai jos matka kestää yli kuukauden, matka-ajan annosta vastaavalle määrälle luovutusperunan hankkimista varten keskus-, hankinta-, tukku- tai vähittäisliikkeeltä;

7) koulukeittolalle, lastenseimelle ja päiväkodille, jos päivittäin tarjoillaan vain yksi aterialle, lasten korteilla jaettavaa puolta jakeluannosta vastaava määrä tai, jos päivittäin tarjoillaan kaksi aterialle, lasten kor-

teilla jaettavaa koko annosta vastaava määrä luovutusperunaa kuuden kuukauden tarvetta vastaavalle määrälle ostoa varten keskus-, hankinta-, tukku- tai vähittäisliikkeestä tai nimetyltä viljelijältä;

8) perunan hankkimiseen oikeuttavan ostokortin haltijalle luovutusperunan hankkimista varten nimetyltä viljelijältä ainoastaan siinä tapauksessa, että paikkakunnalla ei ole kauppaperunavarastoja, määrälle, joka vastaa jakeluannoksia maaliskuun loppuun saakka.

Missään muissa kuin edellämainituissa tapauksissa ei kansanhuoltolautakunta ole oikeutettu myöntämään ostolupia eikä myöskään ylittämään edellä mainittuja määriä.

Kuivattu peruna.

Kuivatun perunan kaupasta määrää kansanhuoltoministeriö erikseen.

Perunan kuljetus.

Perunan kuljetus ei ole säännöstelty, joten kuljetuslupia tai -todistuksia ei tarvita.

Kuljetusavustuksen maksaminen perunasta.

Kuljetusavustusta maksetaan ainoastaan ostokuittia vastaan hankitusta, maanteitse ja vesiteitse 15. 9. 1946 jälkeen kuljetetusta luovutusperunasta, siltä kuljetusmatkan osalta, mikä ylittää 5 kilometriä. Kuljetusavustuksen määrä on 2 penniä kiloa ja kilometriä kohden.

Kuljetusavustuksen maksamisesta ovat muutoin voimassa entiset määräykset.

Nämä määräykset ovat voimassa 15. 9. 1946 alkaen.

Osastopäällikkö *Onni Toivonen.*

Toimistopäällikkö *Tauno Viherluoto.*